

LUND UNIVERSITY

Människor och vilt i Skandinavien

en sammanställning av olika forskningsperspektiv

Eklund, Ann; Rahm, Johan; Johansson, Maria; Dressel, Sabrina ; Elofsson, Katarina; von Essen, Erica; Figari, Helene; Hallgren, Lars; Krange, Olve; Rønningen, Katrina; Sandström, Camilla ; Sjölander-Lindqvist, Annelie

2026

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Eklund, A. (Red.), Rahm, J. (Red.), Johansson, M. (Red.), Dressel, S., Elofsson, K., von Essen, E., Figari, H., Hallgren, L., Krange, O., Rønningen, K., Sandström, C., & Sjölander-Lindqvist, A. (2026). *Människor och vilt i Skandinavien: en sammanställning av olika forskningsperspektiv*. (Miljöpsykologiska monografier; Nr 27).

Department of Architecture and Built Environment, Lund University.

https://www.researchgate.net/publication/403809177_Manniskor_och_vilt_i_Skandinavien_-_En_sammanstallning_av_olika_forskningsperspektiv

Total number of authors:

12

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

MILJÖPSYKOLOGISKA MONOGRAFIER

Environmental Psychology Monographs

Nr 27 2026

Människor och vilt i Skandinavien

En sammanställning av olika forskningsperspektiv

Författare: Ann Eklund, Johan Rahm och Maria Johansson
(redaktörer), Sabrina Dressel, Katarina Elofsson, Erica von Essen,
Helene Figari, Lars Hallgren, Olve Krange, Katrina Rønningen,
Camilla Sandström, Annelie Sjölander-Lindqvist

DEPT. OF ARCHITECTURE AND BUILT ENVIRONMENT,
FACULTY OF ENGINEERING, LUND UNIVERSITY

Människor och vilt i Skandinavien

En sammanställning av olika forskningsperspektiv

Författare: Ann Eklund, Johan Rahm och Maria Johansson (redaktörer), Sabrina Dressel, Katarina Elofsson, Erica von Essen, Helene Figari, Lars Hallgren, Olve Krange, Katriona Rønningen, Camilla Sandström, Annelie Sjölander-Lindqvist

Copyright © Institutionen för arkitektur och byggd miljö. Lunds Tekniska
Högskola

Box 118, 221 00 Lund

ISSN 0280-8269

Printed in Sweden by Media-Tryck, Lund University

Lund 2026

Förord

Landskap där människor och vilda djur lever sida vid sida är en förutsättning för bevarandet och förvaltningen av många viltpopulationer. För att beslutsfattare ska kunna ta hållbara och informerade beslut kring viltförvaltningen så behövs kunskapsunderlag från både ekologisk och samhällsvetenskaplig forskning. I Skandinavien har den samhällsvetenskapliga forskningen kring vilt och viltförvaltningsfrågor växt fram över ett par decenniers tid och ligger nu i framkanten av forskningsfältet internationellt. Forskningen bidrar med en bredd av perspektiv på människans relation till vilda djur, med fokus på bland annat människan som individ, i grupper och på en institutionell nivå, med olika grad av tvärvetenskaplighet. I den här rapporten är avsikten att belysa hur olika samhällsvetenskapliga och humanistiska perspektiv kompletterar varandra, samt ge en större förståelse för studiernas likheter och skillnader, i en skandinavisk kontext. Genom rapporten som presenteras här, vilken finansierats av Naturvårdsverket via anslag 1:3 åtgärder för värdefull natur (NV-07565-21), har ett nätverk av forskare samarbetat för att skapa en gemensam beskrivning av ett antal perspektiv genom vilka frågeställningar kring människor och vilt beskrivits i Skandinavien. Sammanställningen kan fungera som en introduktion och guide till forskningsfältet för viltförvaltningen och bidra till en ökad förståelse för detta forskningsområde. Författarna vill tacka Anders Lundvall och Elin Viksten vid Naturvårdsverket för konstruktiva synpunkter på rapportens framställning.

Lund, januari 2026

Ann Eklund

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	6
Inledning	7
Del 1 - Discipliner	9
Forskning på individnivå	11
Forskning på gruppnivå	13
Forskning på samhälls- eller institutionsnivå	15
Forskning som berör flera nivåer, från individ till samhälle	17
Social och socioekologisk systemnivå	19
Del 2 - Exempel	21
Exempel 1: Illegal jakt	21
Exempel 1 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv	22
Exempel 2: Samrådsprocesser	26
Exempel 2 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv	26
Exempel 3: Nationellt mål för vildsvin	28
Exempel 3 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv	28
Slutsatser	32
Källhänvisning	35

Sammanfattning

”Människor och vilt i Skandinavien” syftar till att beskriva och illustrera hur samtida samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning närmar sig frågor om vilt och viltförvaltning i Skandinavien. Rapporten består av två delar där Del 1 beskriver olika discipliner och deras teoretiska utgångspunkter och centrala frågeställningar inom forskningsfältet. Disciplinerna kategoriseras grovt utifrån den vetenskapliga lins som de använder för att analysera människa och samhälle: individnivå, samhälls- och institutionsnivå, discipliner som spänner över flera nivåer samt social och socioekologisk systemnivå. Del 2 illustrerar hur de olika disciplinerna kan komplettera varandra, då de tar sig an ett gemensamt förvaltningsproblem. Dessa illustrationer görs med hjälp av tre aktuella exempel från den svenska viltförvaltningen; Illegal jakt, Samrådsprocesser och Nationellt mål för vildsvin. Grunden för rapportens innehåll arbetades fram gemensamt mellan forskare som är verksamma inom samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning med fokus på vilt och viltförvaltning i Skandinavien, under en tvådagars digital workshop i april 2022. Under workshopen diskuterades de deltagande forskarnas olika perspektiv på forskning om vilt och viltförvaltning. Rapporten bidrar med en överblick över hur samhällsvetenskap och humaniora kan ge ökad kunskap om vilt och viltförvaltning, inkluderas i tvärvetenskaplig forskning och tillämpas av viltförvaltande myndigheter i olika beslutssituationer.

Summary

“Humans and Wildlife in Scandinavia” aims to describe and illustrate how contemporary social science and humanities research approaches issues related to wildlife and wildlife management in Scandinavia. The report consists of two parts. Part 1 describes the different disciplines and their theoretical foundations as well as central research questions within the field. The disciplines are broadly categorized based on the scientific lens they use to analyse humans and society: focusing on the individual level, the societal and institutional level, disciplines that span multiple levels, and the social and socio-ecological system level.

Part 2 illustrates how the different disciplines can complement one another as they address one and the same management problem. These illustrations are presented through three current examples from Swedish wildlife management: illegal hunting, consultation processes, and the national goal for wild boar. The basis for the report’s content was jointly developed by researchers active in social science and humanities research focusing on wildlife and wildlife management in Scandinavia, during a two-day digital workshop in April 2022. During the workshop, participating researchers discussed their different perspectives on research concerning wildlife and wildlife management.

The report provides an overview of how social sciences and the humanities can contribute increased knowledge about wildlife and wildlife management, be included in interdisciplinary research, and be applied by wildlife-managing authorities in various decision-making situations.

Inledning

I Skandinavien förekommer vilt i samma landskap som människor vilket betyder att det kommer att ske interaktioner mellan människor och vilda djur, samt interaktioner mellan människor om vilda djur (Chapron et al., 2014, Linnell et al., 2020). Fler- och tvärvetenskaplig forskning är därmed betydelsefull för att kunna uppnå en hållbar förvaltning av vilt (Robinson et al., 2019). En utmaning i detta tvärvetenskapliga fält, som en hållbar förvaltning av vilt utgör, är att fältet kräver en god förståelse för och kommunikation om forskningsresultat både från naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga discipliner (Bennett & Roth 2015; Lischka et al., 2018).

Traditionellt sett har tyngdpunkten av forskning inom viltförvaltningen lagts på den biologiska forskningen (Redpath et al., 2015). Detta medför en risk att betydelsen av resultat från samhällsvetenskaplig forskning för att hantera olika viltförvaltningsfrågor underskattas och/eller att det saknas organisatoriska strukturer eller kompetens att dra nytta av kunskapen. I praktiken kan detta leda till osäkerhet kring hur resultaten bör omsättas i policy och praktik med följden att forskningen inte får den uppmärksamhet eller det ekonomiska stöd som dess potential motiverar (Robinson et al., 2019). Samhällsvetenskaplig, eller tvärvetenskaplig, forskning kring människors interaktioner med vilt och viltförvaltning samlas i dag under paraplytermen ”human dimensions of wildlife” (HDW, Johansson et al., 2016). Även om termen kan ha ett värde i att identifiera inom vilket fält specifika studier fokuserar, är den allt för vag och förenklad för att uttrycka de olika och kompletterande bidrag som olika samhällsvetenskaper och humaniora kan bidra med till viltförvaltningen, och hur dessa olika perspektiv kan integreras med resultat från biologisk forskning (Bennett et al., 2017; Lischka et al., 2018).

Tidigare publikationer har beskrivit de olika disciplinernas varierande ontologiska (läran om det varande/ existensens natur), epistemologiska (kunskapsteori), och filosofiska perspektiv (Moon & Blackman 2014). Andra har illustrerat hur olika samhällsvetenskapliga discipliner kan bidra med kompletterande perspektiv i ett och samma socioekologiska system (Sjölander-Lindqvist et al., 2015), t ex hur statsvetenskap, social antropologi och psykologi kan adressera institutionella system, platsens betydelse och enskilda individers psykologiska processer för att förstå utmaningar inom vargförvaltningen genom att gemensamt belysa olika perspektiv på en komplex verklighet.

Syftet med denna rapport är att beskriva och illustrera de olika perspektiv som samtida samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning i Skandinavien ger. Rapporten avser också att visa hur disciplinerna kan komplettera varandra, då de tar sig an ett gemensamt förvaltningsproblem med exempel från den svenska viltförvaltningen. Rapporten ska bidra till att öka förståelsen för hur ett tvärvetenskapligt perspektiv kan vara användbart för till exempel viltförvaltare i olika beslutssituationer, men också ge naturvetare en överblick över samhällsvetenskap och humaniora. Rapporten kan även underlätta att identifiera vilken disciplin som bäst kan besvara olika typer av frågor i förvaltningen. Grunden för rapportens innehåll arbetades fram gemensamt mellan forskare som är verksamma inom samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning med fokus på vilt och viltförvaltning i Skandinavien, under en tvådagars digital workshop i april 2022. Under workshopen diskuterades de deltagande forskarnas olika perspektiv på forskning om vilt och viltförvaltning för att tydliggöra hur forskningsperspektiven är kompletterande snarare än utbytbara, i skandinavisk viltförvaltning. I den första delen av rapporten introduceras de olika disciplinerna och i den andra delen beskrivs hur de olika

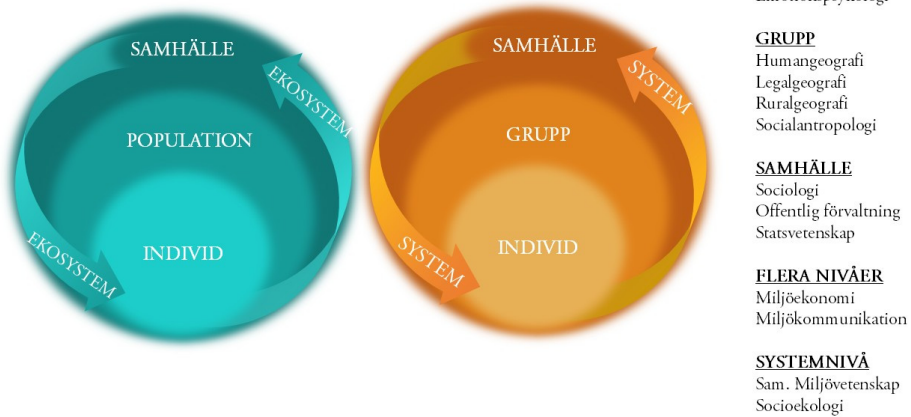
disciplinerna kan bidra med kunskap om aktuella exempel på utmaningar i dagens viltförvaltning i Sverige.

Del 1 - Discipliner

Den samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningen kring människor och vilt i Skandinavien har vuxit fram och diversifierats under de senaste 15 - 20 åren (Naess & Mysterud, 1987; Bjerke et al., 2001; Sjölander-Lindqvist et al., 2015). För en del av de forskare som är aktiva inom fältet utgör forskning kring vilt endast en del av deras forskning inom den egna disciplinen. För andra forskare är forskningsfrågorna kring vilt och viltförvaltning huvudsakligt fokus, och forskaren själv rör sig mellan olika samhällsvetenskapliga utgångspunkter och teorier. En tredje grupp forskare arbetar tvärvetenskapligt med förankring både i samhällsvetenskapliga discipliner och inom biologi.

Forskningen kring viltförvaltning har utvecklats över tid. Det har funnits ett behov av forskning som problematiserar viltförvaltningsfrågorna, och forskare har därför tagit sig an detta från olika disciplinära perspektiv. Allt eftersom ny kunskap skapats och förvaltningen förändrats så har nya forskningsfrågor vuxit fram och ytterligare discipliner tillkommit – forskningen har påverkat förvaltningen och förvaltningen har påverkat forskningen. Nya discipliner har också vuxit fram allt eftersom fältet växt. Inom fältet ”människa och vilt” finns nu olika discipliner representerade som fokuserar på människors relationer till viltförvaltning utifrån sina respektive teoretiska vetenskapliga utgångspunkter (Sjölander-Lindqvist et al., 2015, Bennett et al., 2017). I rapporten ger vi en överblick över de discipliner som regelbundet forskat kring människor och vilt i Skandinavien.

Utgångspunkterna för de olika disciplinerna kan grovt kategoriseras utifrån tre överlappande samhällliga nivåer: individen, gruppen/kollektivet, eller en institutionell nivå (Lischka et al., 2018, Sjölander-Lindqvist et al., 2015) liknande den indelning man ibland gör inom ekologisk forskning från organismens ekologi, till populationen, och det ekologiska samhället. På samma sätt som biologiska processer på individnivå formas av populationsdynamik och av ekologiska interaktioner i det omgivande ekosystemet, är även de samhällliga nivåerna ömsesidigt beroende och samverkande, där förändringar på en nivå kan ge konsekvenser för de andra. I verkligheten är dessa tre nivåer tätt sammanlänkade eftersom varje människa är en individ som upplever sin omgivande värld och är del av grupper och kollektiv som i sin tur påverkar samhället i stort. Samhällsnivån påverkar, å sin sida, grupper och individer genom politik, policy, lagar, ekonomi, osv. Vissa vetenskapliga discipliner studerar specifika processer som sker på flera nivåer, exempelvis ekonomi och miljökommunikation. För att uppnå en ökad förståelse av människors och samhällets relation till vilt och inom viltförvaltning kan därför tvärvetenskapliga samarbeten mellan forskare inom olika samhälls- och humanioravetenskapliga discipliner skapas (och mellan samhälls- och humanioravetenskapliga discipliner och naturvetenskapliga). Vissa tvärvetenskapliga initiativ kan också med tiden närma sig att bli egna forskningsfält. Sammantaget kan samspelet mellan nivåer på den ekologiska och samhällliga sidan förstås som ett socioekologiskt system (Lischka et al., 2018), se Figur 1.

Figur. 1 Illustration inspirerad av Ostroms (2009) ramverk för socioekologiska system (SES) av de tre överlappande nivåerna som tillsammans utgör ett socioekologiskt system.

Forskning på individnivå

Miljöpsykologi (Environmental Psychology) tar sin utgångspunkt i individen och beskriver relationen mellan individen och den omgivande fysiska och sociala miljö, som påverkar individen och som påverkas av individen (Küller, 1991). Den miljöpsykologiska forskningens fokus är de psykologiska processer och upplevelser som individen har i interaktionen med den omgivande miljön. Inom miljöpsykologin används ofta kompletterande kvalitativa och kvantitativa metoder, vilket bidrar till att skapa både bred och djup förståelse av komplexa problem. Disciplinen har en stark vetenskaplig förankring där hypoteser testas utifrån etablerade psykologiska teoretiska modeller vilket säkerställer att forskningen bygger på solid grundforskning. I skandinaviska studier av människor och vilt eller viltförvaltning så har miljöpsykologin lagt speciellt fokus på att studera de psykologiska processer och

känslor som individer upplever i relation till vilt och viltförvaltning samt vilken betydelse personliga erfarenheter, värdeorienteringar, normer och tillit har för individens acceptans av olika djurarter och förvaltningen av dessa. Denna forskning har kombinerat teorier om samspelet mellan människa och miljö med teorier som förklarar hur människors känslor uppstår och hur vi hanterar dem genom olika så kallade copingstrategier, t ex för att beskriva rädsla för stora rovdjur, och hur närvaron av olika djurarter kan bidra till eller hindra möjligheter till olika aktiviteter och psykologisk återhämtning i människors lokala livsmiljö (Johansson et al., 2021), men också för att förstå processerna bakom människors intentioner att förebygga skador från vilt (Eklund et al. 2020a; Eklund et al. 2020b). Med utgångspunkt från en djupare förståelse för människors känslor inför vilt har miljöpsykologin utvecklat och utvärderat (kommunikations-) interventioner som kan bidra till att människor som lever i områden med rovdjur känner sig tryggare med att hantera eventuella möten björn och varg (Johansson et al., 2019a).

Emotionspsykologi (Emotion Psychology) lägger speciellt fokus på hur människors känslor uppstår och nyanseras när individen interagerar med stimuli eller händelser i den omgivande miljön, samt de fysiologiska förändringar som kan kopplas till de känslor som individen upplever. Inom skandinavisk forskning om människor och vilt har olika rädslorelaterade responser vid exponering av bilder på björn och varg studerats. Sådana responser är fysiologiska, t ex hjärtfrekvens och hudkonduktans, beteendereaktioner, t ex undvikande och upplevda känslor t ex oro och rädsla. Emotionspsykologin har också integrerats i miljöpsykologiska teoretiska ramverk. Här har stort fokus lagts på att analysera de tolkningsprocesser som gör att en person kan reagera på ett djur eller en situation med rädsla, ilska eller frustration, medan en annan person reagerar på samma situation med nyfikenhet och glädje (Johansson et al., 2012). Motsvarande tolkningsprocesser har även analyserats gällande människors

relation till skadeförebyggande åtgärder (Eklund et al., 2020c). Känslan betraktas här som ett resultat av individens utvärdering av stimuli t ex vilda djur eller en förvaltningsåtgärd avseende deras a) relevans och för individen och individens livssituation b) konsekvenser för individens mål, c) individens möjligheter att hantera konsekvenserna, och d) individens syn på om dessa är överensstämmande med de upplevda normerna för vad som anses rätt eller fel. Emotionspsykologisk teori har också nyttjats för att analysera stressresponser hos tamdjursägare i vargområden (Flykt et al., 2022). Inom disciplinen tillämpas i huvudsak kvantitativa metoder, t ex genom frågebatterier i enkäter, men också fysiologiska mätningar av ögonrörelser, hjärtslagsfrekvens och hudkonduktans (Flykt et al., 2013).

Forskning på gruppnivå

Humangeografi, legalgeografi, och mer generellt, ruralgeografi, (Human Geography) fokuserar ofta på olika intressegruppers användning av, och relationer till, landskapet, och hur dessa geografiskt distinkta intressegrupper reagerar på förändringar i förvaltningspolicy, regler, och andra strukturella förändringar, som också bidrar till fysiska förändringar i landskapet och förändrade – ofta försämrade - möjligheter för det fortsatta bruket av landskapet. Fokus läggs också på hur, i samhällliga kontexter, förändrade normer och moral påverkar intressegruppernas möjligheter att fortsätta eller utvecklas i förhållande till de förändrade omständigheterna (Brown et al, 2019; Rønningen & Flemsæter, 2016). I förhållande till de vilda djurens förvaltning har humangeografi också tagit utgångspunkt från de vilda djuren som ”out-of-place” (malplacerade) i relation till en status quo i landskapet. Rätten, eller avsaknaden av rätt, för vilda djur att finnas i ett specifikt område, de processer som bidrar till att stämpla djur som ”out-of-place”, och vilket utrymme som finns för olika förvaltningsåtgärder som ska korrigera djuren – flyttning, avlivning, skrämsel, och

många fler studeras inom området. Den humangeografiska linsen bidrar med metoder för hur legalgeografi klassificerar vilda djur som inhemska eller icke-inhemska, främmande och skadedjur, jaktbart vilt, förvildade eller vilda (alternativt domesticerade), samt deras ägandeform som *res nullius* (tillhör naturen), *res communis* (tillhör en stat, organisation eller markägare) i ett givet geografiskt område (Florence, 2014). Humangeografi uppmärksammar speciellt människans mobilitet, migration, och gränsdragande. Användningen av kvalitativa och kvantitativa metoder i kombination har visat sig användbara inom disciplinen (Zahl-Thanem et al., 2020).

Socialantropologi (Social Anthropology) är en disciplin som fokuserar på de olika sätt som individer och kollektiv, som del av en samhällelig och kulturell kontext, upplever, förstår, och agerar i förhållande till sin omgivande värld. Detta relaterar till de sätt som vi förstår och representerar miljön och hur vi anpassar och kontinuerligt ger mening åt olika omständigheter. Etnografi är den primära metoden för socialantropologen, som kan nyttja både kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder med målet att ge specifik och djupgående kunskap genom enskilda fallstudier. Antropologen drivs av ett intresse att förstå mänsklighetens kulturella variation utan att förlora påverkan från makten i politik, ideologier, ekonomier, och ekologier, ur siktet. På detta sätt skapas en solid grund för att utforska de olika sociokulturella manifestationerna som uppenbaras i respons till strukturella förändringar, så som implementeringen av politiska beslut för stora rovdjur. Här inkluderas studier av hur olika grupper förstår och upplever rovdjursförekomst, hur lantbrukare, jägare, intresseorganisationer, och viltförvaltare känner igen de problem som kan uppkomma, till exempel i termer av ekonomisk förlust och oro (Sjölander-Lindqvist et al., 2021; Sjölander-Lindqvist, 2006, 2008, 2009; Sjölander-Lindqvist & Cinque, 2013). Utforskning av dessa lokala kontexter genom insyn i lantbrukarens, jägarens, eller viltförvaltarens sociala värld, bringar ljus på olika sätt att ”veta” och hur

olika aktörer uttrycker farhågor kring platsen och rollen för människor och icke-mänskliga arter i den socioekologiska miljön (Sjölander-Lindqvist, 2015; Sjölander-Lindqvist et al., 2020).

Forskning på samhälls- eller institutionsnivå

Sociologi (Sociology). Den sociologiska forskningen om vilt i Skandinavien har utgått från samhällsperspektiv på bland annat klass, identitet och makt. Kvalitativa studier av vargkonflikter har till exempel undersökt hur konflikter om vargar på den norska landsbygden formas mindre av djuren som sådana än av djupare sociala klyftor knutna till klass, kunskap, identitet och gemenskapens symboliska gränser. Med en förståelse för avfolkning och arbetslöshet visar ett sociologiskt angreppssätt hur motstånd mot vargar blir ett verktyg genom vilket landsbygdens aktörer uttrycker motstånd mot stadsbaserade elit, vetenskaplig auktoritet och bredare moderniseringsprocesser som många, särskilt bland unga jägare från arbetarklassen, upplever som marginaliserande. Detta perspektiv illustrerar hur vargar fungerar som kraftfulla symboler och att vargkonflikter är kulturella och politiska strider om identitet, kunskap och tillhörighet i en föränderlig landsbygd (Skogen et al., 2017). Anti-rovdjurskänslor hjälper till att konstruera en känsla av en hårt ansatt landsbygdsgemenskap genom att förena annars splittrade grupper mot upplevda yttre hot (Skogen & Krange, 2003), och en form av kulturellt motstånd som producerar autonomi men förstärker politisk utestängning (Krange & Skogen, 2011).

Sociologiska utgångspunkter bidrar på så sätt till en förståelse av att vargkonflikter. I första hand bottenar det i hur vargens närvaro tolkas i relation till lokala landskap, identiteter och former av markanvändning, snarare än i synen på djuret (Figari, 2011; Figari & Skogen, 2023). För vissa verkar vargar vara felplacerade i människoskapade kulturlandskap; för andra passar vargarna naturligt in i visioner om vildmark eller

återställning av vildmark (Skogen et al., 2017). Detta innebär att vargens position som en symbol för vildmark blir politiskt betydelsefull endast när den ställs mot bredare konflikter om vem som hör till, vem som bestämmer och hur naturen ska definieras i föränderliga landsbygdsområden.

Offentlig förvaltning (Public Administration) har som forskningsdisciplin sitt centrala fokus på den offentliga sektorn och de utmaningar som relaterar till styrning av offentliga institutioner, och betydelsen av policy och administration för styrning, vilket kan inkludera studier av hur beslutsfattande hanteras, analys av policy och offentligt ledarskap, och hur organisationer inom offentliga sektorn lyckas uppnå sina mål. I förhållande till viltförvaltning och styrning (governance) av viltförvaltningen, så har studier i huvudsak riktats mot viltförvaltarnas perspektiv på olika viltförvaltningsfrågor och de verktyg som används för att implementera policy, exempelvis i kontroversiella frågor som stora rovdjur. Fokus har i mångt och mycket lagts på den komplexa uppgiften att översätta politiska mål och strategier för förvaltning av vilt till lokal administrativ praxis, och forskningen har bidragit med kunskap kring den svåra balansen mellan byråkratiska uppgifter och att beakta allmänhetens efterfrågan av tillgänglighet och service (Cinque et al., 2021). I relation till klövviltförvaltning (ungulate governance) har studier också undersökt hur förändrade styrnings- och samverkansarrangemang påverkar de involverade aktörerna, inklusive hur policy tolkas och omsätts i praktiken (Sjölander-Lindqvist et al., 2023), hur aktörernas roller och legitimitet uppfattas (Bjärstig et al., 2014), samt vilket handlingsutrymme och vilken flexibilitet de har att agera inom dessa system (Dressel et al., 2020a).

Statsvetenskap (Political Science) är ofta förknippad med studier om staten, regeringen, och politiken (McLean & McMillan, 2003) och med analys av maktrelationer mellan

de som regerar och de som utsätts för regerande (Dahl, 1968). I relation till frågor inom vilt och viltförvaltning utforskar statsvetenskapen 1) politik, d.v.s. formella och informella politiska handlingar som involverar politiska partier, företag och intressegrupper; 2) policy, till exempel policy för stora rovdjur eller klövvilt (Hansson-Forman et al., 2021) och associerad policy som huvudsakligen fokuserar på tolkning av delade värderingar och policyinstrument för att hantera konflikter, 3) statsskicket: formella politiska institutioner och politiska system (Lange et al., 2013).

Forskning som berör flera nivåer, från individ till samhälle

Miljöekonomi (Environmental Economics) hanterar ekonomiskt beslutsfattande på individ, grupp, och samhällelig nivå, samt utformningen av policy som bidrar till att hantera så kallade marknadsmisslyckanden så som avsaknaden av marknadspriser på naturresurser och ekosystemtjänster. Med relevans för forskning kring människor och vilt eller viltförvaltning så fokuserar ekonomisk forskning på de avvägningar mellan kostnad och nytta som kommer ur viltförvaltningen. Dessa kostnader och nyttor kan tillfalla olika intressegrupper, som t ex jägare eller lantbrukare, och samhället i stort, och kan fördelas över tid. Kunskapen är viktig för att avgöra den ekonomiskt optimala storleken på viltstammarna i olika spatiala skalor. Många studier strävar till att avgöra omfattningen av och tidpunkten för kostnader och nyttor för olika viltarter inom olika ekonomiska och ekologiska ramar (Gren et al., 2019), och dra slutsatser för förvaltningen av populationerna. Ofta involverar denna typ av arbete tvärvetenskapliga samarbeten med ekologer som kan modellera viltstammarnas utveckling och beteende, och bidra med ekologiska data. Utöver detta är miljöekonomi involverade i utvecklingen av policy för viltförvaltning. I synnerhet undersöks hur policyinstrument kan utformas för att effektivt rikta individers

beteenden att följa samhällets målsättningar för viltförvaltningen, samtidigt som man minimerar de negativa konsekvenserna för de intressenter som påverkas.

Miljökommunikation (Environmental Communication) ägnar sig åt forskning kring kommunikation, brett definierat som processer för hur människor i social interaktion tillsammans skapar mening, inom kontexten för miljöförvaltning och relationer mellan människa och natur (Fischer et al., 2024; Milstein & Mocatta, 2022; Hansen & Cox, 2015), inklusive viltförvaltning. Kommunikation kan förstås brett och innefattar meningsskapande i såväl formella och organiserade sammanhang, som t ex myndighetsutövning, informations- och påverkanskampanjer och demokratiska beslutsprocesser, som i informella och vardagliga sammanhang, t ex när medlemmar i en intressegrupp träffas för att göra något praktiskt och viktigt och talar om erfarenheter och uppfattningar. Fältet undersöker hur meningsskapande används och beskrivs som ett instrument genom vilket individer, grupper, och samhället löser problem relaterade till förvaltningen av miljön och naturen, t ex samarbeten, koordinering av olika kunskaper, och konflikthantering. Men det är också erkänt som en process genom vilken sociala strukturer så som språk, kunskap, makt, konflikt, identiteter, och sociala normer produceras (Rödl, 2025). Miljökommunikation bidrar med analys av hur kommunikation mellan aktörer på olika arenor genomförs och påverkar viltförvaltningen. Disciplinen diskuterar hur kunskap, sociala relationer, sociala normer, konflikter, och handling förbereds och upprättas i och genom kommunikation och hur olika förutsättningar och procedurer för kommunikation formar viltförvaltning, inte minst (1) människa – vilt relationer, (2) vikten av viltet i landskapet, och (3) förvaltningens legitimitet, för att nämna några. Miljökommunikation undersöker också hur normer, meta-diskurs, samtalsprocedurer (Hallgren et al., 2025) och teknik för kommunikation (Haider & Rödl, 2025) påverkar meningsskapande och samverkan.

Social och socioekologisk systemnivå

Forskning inom *samhällsvetenskaplig miljövetenskap* (*Environmental Social Science*) är tvärvetenskaplig och problemdriven med fokus på dynamiken mellan samhället och miljön. Fältet närmar sig sociala och naturliga system från ett samhällsvetenskapligt perspektiv och är influerat av den trans- och tvärvetenskapliga traditionen inom humanekologi. Centralt är att förstå kritiska aspekter av människa–natur–relationer genom tre teoretiska linser: makt, kunskap och förändring. Maktlinsen belyser maktrelationer som formar människors relation till vilda djur, exempelvis genom samverkan (*Collaborative Governance*; Cinque et al., 2021). Kunskapslinsen fokuserar på olika sätt att veta och hur dessa påverkar konstruktionen av ”viltkonflikter” (Sjölander-Lindqvist et al., 2020). Förändringslinsen handlar om politiska, ekonomiska och kulturella processer som påverkar möjligheten till hållbart resursnyttjande.

Socioekologisk forskning (*Socio-Ecological Systems Research*), i relation till människor och vilt, som är mer av ett perspektiv än ett enskilt ämne, kan direkt koppla kunskap från de ekologiska vetenskaperna till existerande aktörer, normer och styrningsstrukturer för att förstå deras beroendeförhållande (Castillo et al., 2020). Socioekologisk forskning beskriver en uppsjö av tvärvetenskapliga forskningssätt och följer vanligtvis teoretiska ramverk som integrerar variabler relaterar både till det sociala och det ekologiska systemet. Framstående exempel är ramverken ”social ecological system” (SES; Ostrom, 2009) och ”coupled human and natural systems” (CHANS; Liu et al., 2021) som också använts i förhållande till frågor om människor och vilt. Fokus ligger på hur sociala och ekologiska processer hänger ihop och påverkar varandra, och hur detta formar hållbarhetsresultat. Det inkluderar studier av hur komplexa sociala och ekologiska kontextförhållanden skapar utmaningar i

viltförvaltning (Dressel et al., 2018), samt hur de påverkar de involverade aktörerna och resultaten (Dressel et al., 2020b). Det kan också användas som en grund för att jämföra olika socioekologiska system – med skilda sociala förutsättningar (t ex markanvändning) och ekologiska förutsättningar (t ex arters förekomst) – för att undersöka vilka förvaltningsansatser som fungerar var, och varför (Dressel et al., 2021).

Del 2 - Exempel

Den här delen av rapporten utgår ifrån de mål som Naturvårdsverket har specificerat i sina viltförvaltningsplaner som exempel på utmaningar som kan utforskas med olika samhällsvetenskapliga perspektiv och metoder. Exempelen illustrerar hur olika samhällsvetenskapliga aspekter kan studeras med stöd av olika teoretiska begrepp, hur och med vilken typ av kunskap som disciplinerna kan stödja viltförvaltningen, samt de begränsningar de olika perspektiven har.

Exempel 1: Illegal jakt

Det första exemplet är hämtat ifrån förvaltningsplanerna för stora rovdjur (lodjur, varg, och järv; Naturvårdsverket 2016a; 2016b; 2016c). Planerna innehåller konkreta mål för att möta de utmaningar som uppstår kring bevarandet och förvaltningen av stora rovdjur. Från mål 4 (ingen illegal jakt på stora rovdjur) kan vi utläsa att illegal jakt på stora rovdjur fortfarande förekommer och att det utgör en substantiell del av den totala dödligheten, samt att jakten kan ha allvarliga konsekvenser för djurens välbefinnande (Naturvårdsverket 2016a; 2016b; 2016c). Slutligen står det:

- » *”Att öka förtroendet för förvaltningen av rovdjur kan vara ett verktyg för att minska den illegala jakten. Det är därför viktigt att arbeta för att stärka förtroendet för förvaltningen av detta skäl och att återkommande utvärdera hur detta påverkar den illegala jaktens omfattning.”*

Exempel 1 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv

Utifrån en *miljöpsykologisk* förståelse av formuleringen i exempel 1 så antas det att individens förtroende för myndigheten och förvaltningssystemet ger bättre förutsättningar för en individ att hantera eventuellt negativa känslor i förhållande till de stora rovdjurens närvaro. En stark tillit till myndigheterna är relaterat till lägre oro och rädsla för rovdjuren. Tilliten kan på så sätt ses som en psykologisk strategi för individen att hantera de negativa känslorna - en coping strategi, genom att individen upplever att det finns ett socialt stöd för att hantera rovdjurens närvaro (Johansson et al., 2012; 2016). I en situation där rovdjurens närvaro istället leder till långvarig oro och rädsla utan att individen ser någon möjlighet att påverka situationen kan detta bidra till stressrelaterade symptom (Flykt et al., 2022). I extrema fall skulle också avsaknad av problemlösande copingstrategier kunna leda till att personen dödar rovdjuret. Med utgångspunkt i psykologiska teorier kan forskning studera processen bakom personens tillit (Siegrist et al., 2000, 354), och därigenom bidra med en bättre förståelse för vilka faktorer som påverkar tilliten. Dessa faktorer kan handla om upplevd kompetens och förmåga hos de personer som representerar rovdjursförvaltningen att hantera den inverkan som rovdjurens har på näringsverksamhet eller livsstil, men kan också baseras på en föreställning om gemensamma värderingar, som beskrivs i Salient Value Similarity model (Earle & Cvetkovich, 1995). Miljöpsykologin kan på så sätt synliggöra tillitens roll för människors känslor, de psykologiska processer som stärker tilliten och hur tillit kan bidra till att människor upplever att de kan hantera situationer med stora rovdjur.

Ruralgeografen kan bidra med ytterligare en dimension på den verklighet som olika aktörer befinner sig i och är verksamma inom, deras materiella realitet i, eftersom disciplinen antar att förtroende skapas och förloras i en materiell kontext. Genom att

utforska i vilken utsträckning, och hur, olika (ofta rurala) grupper och intressenter, behöver anpassa och ändra sitt levnadssätt kan disciplinen belysa hur möjligheterna till en god livskvalitet på landsbygden om stora rovdjur ökar i antal inom denna landskapskontext. Den teoretiska grunden till en sådan så kallad ”capability approach” är att presentera frihet och möjligheter för människor att göra sina egna val för att nå specifika funktioner (Sen, 1999). ”Capability Approach” uppstod som en kritik mot de konventionella ekonomiskt styrda utvecklingsteorierna, och ger ett kompletterande perspektiv som kan undersöka potentiella nyttor av kompensationer eller åtgärder i en lokal kontext. I detta sammanhang kan även Justice-begreppet bidra till att synliggöra kopplingar mellan idéer och maktförhållanden knutna till bevarandeideologi och förvaltning som ett kolonialt uttryck (Riseth 2007; Eilertsen & Riseth, 2021; Luoma, 2023).

Sociologiska och *antropologiska* studier har försökt att förstå subkulturer och lokalsamhällen från ”insidan”, genom kvalitativa och etnografiska studier av normer, traditioner, och värdegrunder som driver en social organisation, inte minst dess motstånd gentemot utomstående och auktoriteter (von Essen et al., 2015, Ballesteros et al., 2020; Sjölander-Lindqvist 2006, 2008, 2009; Sjölander-Lindqvist et al., 2021). Eftersom lokalsamhällen inte längre begränsas av sin lokalitet, och inte heller är statiska i sina upplevelser av t ex stora rovdjur, så finns sådana sammanslutningar också i den virtuella sfären för kommunikation och gemenskap. Webbaserade kommentarer kan representera retorik eller ett medium för att lätta på trycket, men samtidigt kan vissa diskussioner online ha påtagliga konsekvenser i den fysiska världen (von Essen et al., 2018).

Digitala etnografier av Facebook-grupper, Whatsapp-grupper, jakt- och lantbruksforum, och kommentarsfält under nyhetsartiklar, kan representera en helhet

av platser där attityder kring stora rovdjur och förvaltningen cirkuleras, radikaliseras, eller bemöts. Antropologin kan också se på relationerna mellan den virtuella och den fysiska verkligheten. Från en antropologisk synvinkel är förtroende och legitimitet länkade till gemensamma föreställningar om rättvisa och moral (Corsin-Jimenez, 2011). Legitimitet är i detta perspektiv inte kopplat till beslutsfattandeprocesser (vilket är ett vanligt sätt att mäta legitimitet inom demokrati), utan handlar snarare om delade värderingar, och är inbäddat i kulturella idéer och lokala ideal och identiteter, även i en globaliserad värld.

En *sociologisk* studie från Norge, baserad på enkätdata, visar att tolerans för illegal avlivning är rotad i antilietism, lågt förtroende för miljöinstitutioner och en känsla av politisk utestängning, vilket gör illegal jakt begriplig som protest snarare än brott. Acceptans av illegal vargjakt verkar vara inbäddad i bredare mönster av klagomål och omtvistad auktoritet, där statens legitimitet ifrågasätts och aktörer ser trots som ett kulturellt meningsfullt svar på upplevd central dominans och kontroll (Krange, von Essen & Skogen, 2022).

Ett *statsvetenskapligt* perspektiv utgår ifrån att förtroendet för institutioner är en förutsättning för en fungerande demokrati, som lägger grunden för måleffektivitet och implementering av policy. I relation till exempel 1 så är målet att reducera illegal jakt på stora rovdjur, och flera olika policyer kan implementeras för att bygga förtroende. En statsvetenskaplig studie kring institutionellt förtroende kan baseras på en kvantitativ undersökning för att mäta institutionellt förtroende på samhällsnivå och ge förutsättningar att kontinuerligt och långsiktigt övervaka hur förtroendenivåerna ändras över tid och i förhållande till implementeringen av specifika förvaltningsåtgärder. Att följa trender långsiktigt kan ge information till politiker över utvecklingen i termer av minskade eller ökande förtroende för

institutioner och vägleda policybeslut för en fungerande demokrati. Ett annat tillvägagångssätt i statsvetenskapliga studier kan vara att kvalitativt utforska, till exempel genom intervjuer, politikens regler och de instrument som styr dess genomförande, för att identifiera förtroende, eller bristande förtroende, till dessa institutioner. Kvalitativa utforskningar kan ge inspel till förslag i omformandet av policy eller policyinstrument för att öka förtroendet för viltförvaltande myndigheter.

Från ett perspektiv av *ekonomisk forskning* är det intressant att jämföra olika policyer och åtgärder med hänsyn till deras möjligheter att effektivt minska illegal jakt, med minsta möjliga kostnad för samhället. Exempel på policyalternativ kan vara att införa sanktioner för illegal jakt, skapa ekonomiska incitament för bevarande genom prestationsbaserade bidrag (Zabel et al., 2014), eller genom stimulansmedel för ”kamratövervakning”. Ekonomiforskning kan bidra med uppskattningar av behovsnivåer för sanktioner och stimulansmedel, genom att analysera de kostnader som viltet innebär för olika intressenter (Bostedt & Grahn, 2008; Widman & Elofsson, 2018a, 2018b; Widman et al., 2019; Lozano et al., 2021). Utöver detta kan ytterligare forskning riktas till att utforska en ekonomiskt effektiv utformning av prestationsbaserade bidrag, som hittills varit effektiva i renskötselområdet (Zabel et al., 2014). Den individuella markägaren vars jakt och lantbruk påverkas negativt ekonomiskt, och som upplever oro för människors och tamdjurs säkerhet, samt har ett lågt förtroende för myndigheterna, stödjer i större utsträckning illegal jakt (Højberg et al., 2017). Det vore därför möjligt att studera hur en negativ ekonomisk påverkan från stora rovdjur kan kopplas till individens psykologiska processer och känslor.

För studier av det *socioekologiska systemet* så skulle de teoretiska idéer och utvärderingar som beskrivs över alla nivåer i det sociala systemet kopplas till olika nivåer av

ekosystemstudier för att förstå kopplingarna mellan systemen. I det specifika exemplet skulle detta kunna vara studier av stora rovdjur eller populationsstudier.

Undersökningar kan till exempel se på kopplingar mellan förtroendenivåer och om förekomsten av illegal jakt varierar i olika delar av landet och kopplingar kan göras till vilka ekologiska variabler som skulle kunna påverka dessa mönster.

Forskningsfrågorna kan studeras kvantitativt genom enkätdata som kopplas till en mängd sociala och ekologiska variabler genom avancerad modellering. Alternativt kan kvalitativa studier utforska och göra jämförande analyser och/eller intervjuer över en skala av tidigare identifierade relevanta variabler.

Exempel 2: Samrådsprocesser

Det andra exemplet kommer också det från förvaltningsplanerna för stora rovdjur (lodjur, varg, och järv; Naturvårdsverket 206a; 2016b; 2016c) och fokuserar på processen för revidering av förvaltningsplanerna i relation till ett ökat förtroende för myndigheterna. I mål nummer 3 (ökat förtroende för förvaltningen) uttrycks följande målsättning:

- » *”Samrådsprocessen för uppföljning och revidering av förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren upplevs som legitim och inkluderande. De intressen som berörs har deltagit i revideringen och planerna upplevs som rättvisande”*

Exempel 2 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv

Viltförvaltningen är i många fall beroende av att representanter för olika intressegrupper är motiverade till att delta i styrningen av rovdjursförvaltningen. Från ett *psykologiskt* perspektiv är det relevant att försöka förstå motivationsprocesserna hos individen, för att förstå vad som motiverar dem att delta i olika typer av initiativ.

Analys av vilka förutsättningar som finns för att stärka människors autonoma motivation (self-determined motivation) snarare än extern påverkan och stimulans för deltagande kan bidra till att stötta och förbättra processen (Waldo et al., 2025). Att delta i samverkansprocesser kan upplevas som givande, men också utmanande. I utmanande situationer är det intressant att studera människors coping processer, d.v.s. deras möjligheter att hantera stressande situationer och händelser. En viktig aspekt kan vara den omfattning i vilken människor förlitar sig på emotionsbaserad coping, t ex att dra sig undan från deltagande eller att uttrycka negativa känslor, i förhållande till problemlösande coping så som att aktivt söka relevanta lösningar, kompromisser osv. Utveckling av utbildande åtgärder för att stödja problemlösande sätt kan bidra till förvaltningen (Johansson et al., 2019b).

Från ett *geografiskt* perspektiv kan situationer med stora rovdjur passas in i en diskurs kring ”rewilding” (återförvildande) av det rurala landskapet. Den adaptiva kapaciteten hos olika grupper, och deras djur, behöver därför vara en del av analysen. Förutom detta behöver en legitim och inkluderande process bygga på en gemensam förståelse för omfattningen av den positiva och negativa påverkan som stora rovdjur kan ha på olika intressekategorier.

Ekonomisk forskning kan bidra till processen genom systematiska analyser av denna påverkan, mätt i ekonomiska termer; hur påverkan fördelas mellan olika intressekategorier, hur påverkan fördelas i landskapet, och hur den varierar mellan olika viltarter (Bostedt & Grahn, 2008; Widman & Elofsson, 2018b; Widman et al., 2019; Lozano et al., 2021, Ericsson et al., 2008; Karlsson & Sjöström, 2008; Broberg & Brännlund, 2008). Analysen omfattar data över en större spatial skala, för att möjliggöra jämförelser. Analysen kan också möjliggöra en utvärdering av hur

förändringar i viltpopulationer, samt inom de påverkade mänskliga aktiviteterna, kan minska den negativa påverkan de har på varandra.

Samhällsvetenskaplig miljövetenskap kan bidra med en analys av maktdynamiken och hur de olika aktörernas förståelse för stora rovdjurs påverkan på gestaltningen av motsatta krav, visioner, förväntningar, och vad som kan bli en ifrågasatt materialisering av samrådsprocessens slutsatser.

Socialantropologi/Det socialantropologiska perspektivet handlar om att förstå människors vardag och hur den formas av allt från kropp och känslor till kultur, politik och miljö (Desjarlais & Throop, 2011, s. 97). Genom detta perspektiv kan vi se hur dominerande idéer och normer påverkar förändringar i samhället. Ett exempel är samråden om policy för stora rovdjur – de visar hur olika grupper ser på världen och vad som är viktigt för dem.

Exempel 3: Nationellt mål för vildsvin

Det tredje exemplet kommer från den nationella förvaltningsplanen för vildsvin, där ett övergripande mål presenteras för förvaltningen av vildsvin i Sverige (Naturvårdsverket 2020):

» *”Den övergripande nationella målsättningen är: En hållbar, kontrollerad och frisk population av vildsvin, anpassad till regionala och lokala förutsättningar.”*

Exempel 3 utifrån kompletterande disciplinära perspektiv

Från formuleringen av exempel 3 kan vi förstå att de individer som är del av ett lokalsamhälle i de regioner där vildsvin förekommer är prioriterade för psykologiska forskningsfrågor. I ett *miljöpsykologiskt* ramverk kan vildsvinen betraktas som en aspekt av den fysiska omgivningen. En aspekt som kan ha mer eller mindre relevans

för enskilda personer beroende på deras livssituation, intressen och vilka aktiviteter de är engagerade i. En central forskningsfråga blir hur vildsvinens närvaro i miljön uppfattas påverka människors möjligheter att nå sina mål i vid bemärkelse. Beroende av hur denna påverkan tolkas så kan den påverka individens känslor och beteenden (Küller, 1991). Eftersom psykologisk forskning hittills fokuserat på individens upplevelser av vildsvin så kan framtida forskningsfrågor handla om individens tolkning av situationen och de känslomässiga responser det leder till, samt underliggande processer bakom beteenden och acceptans, och förståelse för vilka grupper som är speciellt utsatta i förhållande till förekomst av vildsvin. Vilka fysiologiska responser som hjärtfrekvens eller hudkonduktans ger vildsvin upphov till? Vilka effekter kan ses på kognitiva förmågor och självrapporterade känslor? För det senare kan resonemang kring vildsvinens relevans och konsekvenser för individens mål och aktiviteter, individens handlingsutrymme (coping) att hantera konsekvenserna, och huruvida individen upplever normer som stödjer situationen eller inte vara intressant att studera bland intressenter och allmänhet (t ex Leventhal & Scherer, 1987). Detta kan även vara relevant för den upplevda möjligheten till återhämtning som naturmiljöer kan erbjuda, och därmed för lokalsamhällets livskvalitet. Där olika åsikter förekommer gällande vildsvin och deras förvaltning, finns också en potential för sociala konflikter som kan vara föremål för forskning (Vaske et al., 2010). De individuella perspektiven ger en kompletterande förståelse för de lokala förutsättningarna till vilka vildsvinspopulationen ska anpassas. Resultaten av forskningen skulle därmed kunna stötta offentlig förvaltning och utformningen av policy för vildsvinsförvaltningen.

Vildsvin kan också skapa spänningar och konflikter inom, intressegrupper så som bland jägare. I von Essen et al., (2019) genomfördes en analys av det sätt på vilket vildsvinen kan utgöra en kil inom etablerade gemenskaper och ge upphov till en ny

typ av jägare. Mer systematiska undersökningar kan se på de sätt genom vilka stilar, metoder, vapen, jargong, och utövande av vildsvinsjakt kan differentiera vissa jägare från andra, och utforska huruvida dessa är i konflikt med varandra. Forskning har t ex synliggjort vilka olika attityder och roller män och kvinnor intar som vildsvinsjägare (Giacomelli & Gibbert, 2018). Samtidigt betyder dagens stora stammar av vildsvin att de också utgör en ingång för många nya jägare. Vad blir implikationerna av att dessa nya jägare möter vildsvin vid sin etablering i jakten, i kontrast till tidigare generationer som i huvudsak började genom jakt och fångst av småvilt?

Från ett mer övergripande *humangeografiskt* forskningsperspektiv kan vildsvinssituationen vara en del i en diskurs för ”rewilding” av det rurala landskapet. Den adaptiva kapaciteten hos olika grupper – och deras aktiviteter – behöver därför vara del av analysen. Situationen kan också utforskas från perspektivet att vildsvinsförvaltning och jakt kan vara en möjlighet för diversifiering av lantbruks-, miljö-, och jaktorganisationer, samt för friluft- och sportorganisationer. Vidare kan humangeografien bidra med jämförelser mellan olika länders styrsystem för vildsvinsförvaltning.

Ett ledande begrepp för vildsvinsförvaltning i de flesta delar av världen, och för Europa, är ”överflöd”. Detta återspeglas i exemplet genom uttrycket ”kontrollerad”. Överflöd är ett konceptbegrepp som är svårdefinierat eftersom det ger otillräcklig inblick i vad som är överflödigt i populationen. En diskursbaserad *miljökommunikativ* studie kan analysera den underliggande betydelsen av begreppet och ge klarhet i de värden och antaganden som ligger bakom en tolkning av ”överflöd”. Samtidigt bör betydelsen av ”kontroll” vara ett ämne för ytterligare forskning. Studier kan synliggöra över vad ”kontroll” innebär för olika intressenter och sociala sektorer. Tidigare arbeten har sett hur grannländer till Sverige definierar kontroll i termer av utrotning,

annektering, stängsling, separation, och extrema avlivningsåtgärder för att begränsa vildsvinens rörelser och reducera populationer till eliminering. Detta antyder en relativt hög kontroll över miljön. I andra länder, där inte avlivning är ett förstahandsval, kan vildsvinspopulationerna vara strikt övervakade med hjälp av teknologi, och ”problemdjur” kan bli objekt för omlokalisering. Detta indikerar en detaljnivå på naturförvaltningen. Frågor behöver ställas i förhållande till vilken nivå av kontroll som är önskvärd och genomförbara för svenska och skandinaviska vildsvinspopulationer. Detta är viktigt att utreda då vildsvinen kan påverka framtidens viltförvaltning.

Från ett *ekonomiskt* perspektiv så har förvaltningen av den svenska vildsvinspopulationen varit ineffektiv med hänsyn till att den ekonomiska skadan till följd av skador på gröda och trafikincidenter (Gren et al., 2016, 2020; Jägerbrand & Gren, 2018) fortfarande överstiger de motsvarande vinsterna (Mensah & Elofsson, 2017; Engelman et al., 2018). Policy har hittills fokuserat på en successiv lättning av restriktioner gällande tillåten jaktutrustning och jaktsäsongernas längd. Men ekonomer förutspår att markrättigheter kommer att vara avgörande för att lösa miljö- och resursproblem. Gällande vildsvinen är det tydligt att individuella markägare inte själva kan kontrollera vildsvinspopulationen på sin mark. Detta på grund av den stora utbredningen och tillväxten inom vildsvinspopulationen i kombination med stora kostnader för vildsvinsjakt (som typiskt genomförs under den mörka tiden på dygnet). Därför krävs troligen ytterligare policyer för att nå målet i exempel 3. *Ekonomisk forskning* kan bidra till processen genom att analysera effektiviteten av till exempel skottpengar för ett ökat uttag av vildsvin, samt avgifter och sanktioner tillämpad på åtgärder som stimulerar tillväxt och utbredning av vildsvin.

Slutsatser

Översikten av samhällsvetenskapliga och humanistiska perspektiv som adresserar människor och vilt i en skandinavisk kontext illustrerar hur de olika forskningsdisciplinerna tillsammans både kan ge breddad och nyanserad kunskap till viltförvaltningen.

Inom viltförvaltningen behöver viltet ses som en del av ett socioekologiskt system för att förstå på vilket sätt människor som individer, lokalsamhällen, intressegrupper samspelar med både med viltet och med varandra i frågor om vilt. Detta samspel påverkas av utformning av institutionella system för styrning, policy, ekonomi och kommunikation. Det socioekologiska systemet kan med andra ord analyseras utifrån olika nivåer och grad av komplexitet. Detta kräver en rik och varierad verktygslåda, dvs teorier och begrepp som kan belysa både individ och samhälle samt metoder som tillåter både kvantitativ och kvalitativ analys. Även om flera discipliner ibland arbetar med samma begrepp t ex förekommer ”tillit/förtroende” inom statsvetenskap, kommunikation och psykologi, vilket på pappret kan få disciplinerna att se utbytbara ut, så skiljer den teoretiska inramningen. Förenklat kan sägas att statsvetenskapen bidrar med förståelsen av förtroende som en del av demokratiska processer, inom kommunikationsforskningen handlar analysen om den kommunikativa processen mellan individer och grupper, och inom psykologin sätts tillit i relation till olika känslor och strategier för att hantera (negativa) känslor. De disciplinära och teoretiska ramarna får därmed konsekvenser för studiens fokus och vilka resultat som kan utläsas av studien.

Olika teoretiska ramar, fokus och forskningsmetoder som appliceras på ett och samma forskningsproblem kan också leda till olika resultat och slutsatser. En sådan utkomst

är inte ovanlig inom forskningen, men blir svårare att förhålla sig till i den praktiska viltförvaltningen. En sådan situation kan t ex uppstå om forskare som tar utgångspunkt från ett samhällsperspektiv menar att det är en rådande diskurs kring vilt levande djur som leder till hur människor i en viss grupp ställer sig till djuret. Samtidigt hävdar forskare som utgår från individperspektiv att det handlar om i vilken utsträckning individen kan förutsäga djurets beteende som spelar roll för individens känslor och attityder. Inget behöver vara rätt eller fel, men det är olika resultat att förhållas sig till inom förvaltningen. Ett parallellt exempel från den naturvetenskapliga forskningen handlar om beräkningar av antalet vargar för en livskraftig population, som kan ge helt olika svar beroende på vilka antagande som görs för beräkningen. Ett och samma fenomen kan behöva studeras från olika utgångspunkter för att säkerställa att t ex införandet av en policy som är tänkt att styra i en riktning inte får sidoeffekter i en annan del av det socioekologiska systemet. Ingen enskild samhällsvetenskaplig disciplin kan med andra ord stötta viltförvaltningen helt på egen hand.

Den samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningen kan konkret bidra till viltförvaltningen genom att problematisera olika aspekter av människa och vilt, samt nyansera och belysa frågeställningar som ger fördjupad förståelse för vilka individuella, sociala och samhälleliga faktorer som bygger respektive undergräver tolerans och acceptans för vilt och viltförvaltning. Syftet är att genom fördjupad förståelse identifiera utmaningar och därmed kunna identifiera alternativa möjligheter till lösningar. I denna rapport visar vi på några möjliga sätt att problematisera och fördjupa kunskapen om illegal jakt, samrådsprocesser och nationellt mål för vildsvin. Resonemangen synliggör att tolerans och acceptans inte enbart handlar om synen på ett djurs vara eller icke-vara eller preferens för eller aversion mot en viss förvaltningsstrategi. Acceptans inrymmer en stor komplexitet som kan innefatta hur

enskilda personers tankar, känslor och möjligheter att hantera en situation, olika individer och gruppers relation till natur, landskap och plats, om det uppstår intressekonflikter och konflikter inom eller mellan grupper, hur relevanta vägar framåt kan identifieras eller hindras genom institutionella system, kommunikation, policy och ekonomiska incitament.

Den här rapporten ger axplock från ett löst sammanhållet nätverk av forskare i Skandinavien som alla har arbetat med samhällsvetenskapliga eller humanistiska frågeställningar om stora rovdjur och som har lärt känna varandra genom konferenser, gemensamma finansieringar och projektsamarbeten. Ambitionen har varit att täcka in så många discipliner som möjligt med forskare aktiva inom vilt och viltförvaltningsområdet. Rapporten är dock inte heltäckande och variationen i teoretiska perspektiv och djurarter i fokus är stor även inom de enskilda disciplinerna. Vetenskapliga frågeställningar om vilt och viltförvaltning förekommer också internationellt inom flera samhällsvetenskapliga och humanistiska discipliner, men har inte haft en framträdande plats i Skandinavien (se t ex Bennett et al., 2017). Däremot uppvisar den skandinaviska forskningen en större teoretisk bredd än vad som traditionellt har dominerat inom fältet Human Dimensions of Wildlife i Nordamerika.

Förhoppningen är att rapporten ska kunna vara ett stöd för vidare kompetensutveckling att diskutera samhällsvetenskapliga problemställningar inom viltförvaltningen samt att stärka tvärvetenskaplig forskning mellan samhällsvetenskaper och förvaltning.

Källhänvisning

- Ballesteros, H. M., G. Rodríguez-Rodríguez, F. J. Ferreiro-Seoane and H. Martínez-Cabrera (2020). The fewer insider poachers, the more normative compliance: Clues for managing poaching in the shellfish sector. *Deviant Behavior*, 1-15.
- Bennett, N. J., & Roth, R. (eds) (2015). *The conservation social sciences: What?, How? and Why?* Canadian Wildlife Federation and Institute for Resources, Environment and Sustainability, University of British Columbia.
- Bennett N. J., Roth, R., Klain, S.C., Chan, K., Christie, P., Clark, D.A., Cullman, G., Curran, D., Durbin, T. J., Epstein, G., Greenberg, A., Nelson, M. P., Sandlos, J., Stedman, R., Teel, T. L., Thomas, R., Veríssimo, D., & Wyborn, C. (2017). Conservation social science: Understanding and integrating human dimensions to improve conservation. *Biological Conservation*, 205, 93-108.
- Bjerke, T., Kaltenborn, B. P., & Ødegårdstuen, T. S. (2001). Animal-related activities and appreciation of animals among children and adolescents. *Anthrozoös*, 14(2), 86-94.
- Bjärstig, T., Sandström, C., Lindqvist, S., & Kvastegård, E. (2014). Partnerships implementing ecosystem-based moose management in Sweden. *International Journal of Biodiversity Science, Ecosystem Services & Management*, 10(3), 228–239. <https://doi.org/10.1080/21513732.2014.936508>
- Boman, M., Bostedt, G., & Persson, J. (2003). The bioeconomics of the spatial distribution of an endangered species: The case of the Swedish wolf population. *Journal of Bioeconomics*, 5(1), 55-74.
- Bostedt, G., & Grahn, P. (2008). Estimating cost functions for the four large carnivores in Sweden. *Ecological Economics*, 68(1–2), 517–524. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2008.05.008>
- Bourdieu, P. (1986). *The forms of capital*. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241–258). Greenwood.
- Broberg, T., & Brännlund, R. (2008). On the value of large predators in Sweden: A regional stratified contingent valuation analysis. *Journal of Environmental Management*, 88(4), 1066–1077. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2007.05.016>

- Brown, K. M., F. Flemsæter and K. Rønningen (2019). More-than-human geographies of property: Moving towards spatial justice with response-ability. *Geoforum*, 99: 54-62.
- Castillo, A., A. A. Bullen-Aguiar, J. L. Peña-Mondragón, and N. G. Gutiérrez-Serrano. 2020. The social component of social-ecological research: Moving from the periphery to the center. *Ecology and Society*, 25(1):6. <https://doi.org/10.5751/ES-11345-250106>
- Chapron G, Kaczensky P, Linnell JD, von Arx M, Huber D, Andrén H, López-Bao JV, Adamec M, Álvares F, Anders O, Balčiauskas L, Balys V, Bedř P, Bego F, Blanco JC, Breitenmoser U, Brøseth H, Bufka L, Bunikyte R, Ciucci P, Dutsov A, Engleder T, Fuxjäger C, Groff C, Holmala K, Hoxha B, Iliopoulos Y, Ionescu O, Jeremić J, Jerina K, Kluth G, Knauer F, Kojola I, Kos I, Krofel M, Kubala J, Kunovac S, Kusak J, Kutal M, Liberg O, Majić A, Männil P, Manz R, Marboutin E, Marucco F, Melovski D, Mersini K, Mertzanis Y, Mysłajek RW, Nowak S, Odden J, Ozolins J, Palomero G, Paunović M, Persson J, Potočnik H, Quenette PY, Rauer G, Reinhardt I, Rigg R, Ryser A, Salvatori V, Skrbinšek T, Stojanov A, Swenson JE, Szemethy L, Trajçe A, Tsingarska-Sedefcheva E, Váňa M, Veeroja R, Wabakken P, Wöfl M, Wöfl S, Zimmermann F, Zlatanova D, Boitani L. Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes. (2014). *Science* 19;346(6216):1517-9. doi: 10.1126/science.1257553. PMID: 25525247.
- Corsin-Jimenez, A. (2011). "Trust in anthropology. *Anthropological Theory*, 11: 177-196.
- Cinque, S., Sjölander-Lindqvist A. & Sandström C. (2021). Frontline bureaucrats in wildlife management: Caught in the dilemma between effectiveness and responsiveness. *Environmental Policy and Governance*, 32 (1), 17-28. <https://dx.doi.org/10.1002/eet.1956>
- Cox, R. (2010). *Environmental communication and the public sphere*. Sage Publications.
- Dahl, R.A., 1968. Power. In D. L. Sills (ed.), *International encyclopedia of the social sciences* (pp. 405–415). Free Press

- Desjarlais, R & Throop, C. J. (2011). Phenomenological approaches in anthropology, *Annual Review Anthropology*, 40, 87-102. <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-092010-153345>
- Dressel, S., Ericsson, G. & Sandström, C. (2018). Mapping social-ecological systems to understand the challenges underlying wildlife management. *Environmental Science & Policy*, 84, 105-112.
- Dressel, S., Johansson, M., Ericsson, G. & Sandström, C. (2020a). Perceived adaptive capacity within a multi-level governance setting: The role of bonding, bridging, and linking social capital. *Environmental Science & Policy*, 104, 88-97.
- Dressel, S., Ericsson, G., Johansson, M., Kalén, C., Pfeffer, S.E. & Sandström, C. (2020b). Evaluating the outcomes of collaborative wildlife governance: The role of social-ecological system context and collaboration dynamics. *Land Use Policy*, 99, 105028.
- Dressel, S., Sjölander-Lindqvist, A., Johansson, M., Ericsson, G., & Sandström, C. (2021). Achieving social and ecological outcomes in collaborative environmental governance: Good examples from Swedish moose management. *Sustainability*, 13(4), 2329. <https://doi.org/10.3390/su13042329>
- Earle, T.C., and Cvetkovich, G. *Social Trust: Toward a Cosmopolitan Society* (Praeger, Westport , CT , 1995).
- Eilertsen, S. M. and Riseth, J. Å. (2021). Rovviltforvaltningem og reindriftnæringen: Hvordan kan en todelt målsetting praktiseres i samsvar med internasjonale konvensjoner? In F. Flemsyater & B.E Flø (eds.), *Utmark i endring* (pp 213-238). Capelen Damm Akedemisk.
- Eklund, A., Johansson, M., Flykt, A., Andréén, H., & Frank, J. (2020a). Believed effect-A prerequisite but not a guarantee for acceptance of carnivore management interventions. *Biological Conservation*, 241, 108251.
- Eklund, A., Johansson, M., Flykt, A., Andréén, H., & Frank, J. (2020b). Drivers of intervention use to protect domestic animals from large carnivore attacks. *Human Dimensions of Wildlife*, 25(4), 339-354.

- Eklund, A., Flykt, A., Frank, J., & Johansson, M. (2020c). Animal owners' appraisal of large carnivore presence and use of interventions to prevent carnivore attacks on domestic animals in Sweden. *European Journal of Wildlife Research*, 66(2), 31.
- Elofsson, K., Mensah, J. T., & Kjellander, P. (2017). Optimal management of two ecologically interacting deer species—reality matters, beliefs don't. *Natural Resource Modeling*, 30(4), e12137.
- Elofsson, K., & Häggmark, T. (2021). The impact of lynx and wolf on roe deer hunting benefits in Sweden. *Environmental Economics and Policy Studies*, 23(4), 683-719.
- Engelman, M., Lagerkvist, C. J., & Gren, M. (2018). Hunters' trade-off in valuation of different game animals in Sweden. *Forest Policy and Economics*, 92, 73-81.
- Ericsson, G., Bostedt, G., & Kindberg, J. (2008). Wolves as a symbol of people's willingness to pay for large carnivore conservation. *Society and Natural Resources*, 21(4), 294-309.
- Ericsson, G., Mattsson, L., Boman, M., Paulrud, A., Laitila, T., Kriström, B., & Brännlund, R. (2008). Welfare foundations for efficient management of wildlife and fish resources for recreational use in Sweden. In *Tourism and the Consumption of Wildlife: Hunting, Shooting and Sport Fishing* (pp. 169–181). Routledge. ISBN: 978-0-415-40381-8
- Figari, H., & Skogen, K. (2011). Social representations of the wolf. *Acta Sociologica*, 54(4), 317–332.
- Figari, H. (2022). *Representing nature: The concept of social representations in sociological studies of conflicts over wildlife and nature*. [Doctoral dissertation], University of Oslo.
- Figari, H., & Skogen, K. (2023). Contemporary public images of the wolf. In *The Wolf* (pp. 145–150). Boydell & Brewer.

- Fischer, A., Joosse, S., Hallgren, L., & Westberg, L. (2024). How research on communication can help to understand the management of natural resources and sustainability transformations: Practices, concerns and new perspectives on environmental communication. *Journal of Environmental Planning and Management*, 67(9), 1871–1885.
<https://doi.org/10.1080/09640568.2024.2345737>
- Florence, R. (2014). When ferae naturae attack: Public policy implications and concerns for the public and state regarding the classification of indigenous wildlife as interpreted under state immunity statutes, *Hamline University's School of Law's Journal of Public Law and Policy Sciences*, 35(1), 156-194.
- Flykt, A., Johansson, M., Karlsson, J., Lindeberg, S., & Lipp, O. V. (2013). Fear of wolves and bears: Physiological responses and negative associations in a Swedish sample. *Human Dimensions of Wildlife*, 18(6), 416-434. <https://doi.org/10.1080/10871209.2013.810314>
- Flykt, A., Eklund, A., Frank, J., & Johansson, M. (2022). “Landscape of Stress” for sheep owners in the Swedish wolf region. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 10, 783035. <https://doi.org/10.3389/fevo.2022.783035>
- Giacomelli, S., & Gibbert, M. (2018). “He likes playing the hero– I let her have fun shooting”. Gender games in the Italian forest during the hunting season. *Journal of Rural Studers*, 62, 164-173. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.08.005>
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of society: Outline of the theory of structuration*. University of California Press.
- Gren, I. M., Häggmark-Svensson, T., Andersson, H., Jansson, G., & Jägerbrand, A. (2016). Using traffic data to estimate wildlife populations. *Journal of Bioeconomics*, 18(1), 17-31.
- Gren, I. M., Häggmark-Svensson, T., Elofsson, K., & Engelmann, M. (2018). Economics of wildlife management—an overview. *European Journal of Wildlife Research*, 64(2), 22.
- Gren, I.-M., Andersson, H. & Elofsson, K. (2019). *Kostnader och värden av vildsvin i Sverige*. Institutionen för ekonomi, Sveriges lantbruksuniversitet. DOI: 10.13140/RG.2.2.24675.71202

- Gren, I. M., Andersson, H., Mensah, J., & Petterson, T. (2020). Cost of wild boar to farmers in Sweden. *European Review of Agricultural Economics*, 47(1), 226-246.
- Haider, J., Rödl, M., & White, J. (2025). Unsustainable artificial intelligence and algorithmically facilitated emissions: The case for emissions-reduction-by-design. *Big Data & Society*, 12(3). <https://doi.org/10.1177/20539517251365226>
- Hallgren, L., Bergeå, H., & Kreber, D. (2025). Constructive disagreement and harmful hope in environmental communication for sustainability transition. *Futures*, 103750.
- Hansen, A., & Cox, J. R. (Eds.). (2015). *The Routledge handbook of environment and communication* (pp. 209-220). Routledge.
- Hansson-Forman, K., Reimerson, E., Bjärstig, T., & Sandström, C. (2021). A view through the lens of policy formulation: The struggle to formulate Swedish moose policy. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 23(4), 528–542. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2021.1888700>
- Højberg, P. L., Nielsen, M. R., & Jacobsen, J. B. (2017). Fear, economic consequences, hunting competition, and distrust of authorities determine preferences for illegal lethal actions against gray wolves (*canis lupus*): A choice experiment among landowners in Jutland, Denmark. *Crime, Law and Social Change*, 67(4), 461-480.
- Johansson, M., Karlsson, J., Pedersen, E., & Flykt, A. (2012). Factors governing human fear of brown bear and wolf. *Human Dimensions of Wildlife*, 17(1), 58-74.
- Johansson, M., Dressel, S., Kvastegård, E., Ericsson, G., Fischer, A., Kaltenborn, B. P., Vaske, J. J., & Sandström, C. (2016). Describing Human–Wildlife Interaction from a European Perspective. *Human Dimensions of Wildlife*, 21(2), 158-168. <https://doi.org/10.1080/10871209.2016.1110648>
- Johansson, M., Flykt, A., Frank, J., & Støen, O. G. (2019a). Controlled exposure reduces fear of brown bears. *Human Dimensions of Wildlife*, 24(4), 363-379. <https://doi.org/10.1080/10871209.2019.1616238>

- Johansson, M., Dressel, S., Ericsson, G., Sjölander-Lindqvist, A., & Sandström, C. (2019b). How stakeholder representatives cope with collaboration in the Swedish moose management system. *Human Dimensions of Wildlife*, 25(2), 154-170. <https://doi.org/10.1080/10871209.2019.1698081>
- Johansson, M., Flykt, A., Frank, J., & Hartig, T. (2021). Appraisals of wildlife during restorative opportunities in local natural settings. *Frontiers in Environmental Science*, 9, 635757. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2021.635757>
- Jägerbrand, A. K., & Gren, I. M. (2018). Consequences of increases in wild boar-vehicle accidents 2003–2016 in Sweden on personal injuries and costs. *Safety*, 4(4), 53.
- Karlsson, J., & Sjöström, M. (2008). Direct use values and passive use values: implications for conservation of large carnivores. *Biodiversity and conservation*, 17(4), 883-891.
- Kränge, O., Skogen, K. (2011) When the lads go hunting: The ‘Hammertown mechanism’ and the conflict over wolves in Norway. *Ethnography* 12(4), 466–489.
- Kränge, O., von Essen, E. & Skogen, K. (2022) Law abiding citizens on popular support for the illegal killing of wolves. *Nature and Culture*, 12(2), 191-214.
- Küller, R. (1991). Environmental assessment from a neuro-psychological perspective. In T. Gärling & G. W. Evans (eds), *Environment, cognition, and action. An integrated approach* (pp. 111-147). Oxford University Press.
- Lange, P., Driessen, P. P., Sauer, A., Bornemann, B., & Burger, P. (2013). Governing towards sustainability—Conceptualizing modes of governance. *Journal of environmental policy & planning*, 15(3), 403-425.
- Leventhal, H., & Scherer, K. (1987). The relationship of emotion to cognition: A functional approach. *Cognition and Emotion*, 1(1), 3–28.
- Linnell, J. D. C., Cretois, B., Nilsen, E. B., Rolandsen, C. M., Solberg, E. J., Veiberg, V., Kaczensky, P., Van Moorter, B., Panzacchi, M., Rauset, G. R., & Kaltenborn, B. (2020). The challenges and opportunities of coexisting with wild ungulates in the human-dominated landscapes of Europe’s anthropocene. *Biological Conservation*, 244, 108500.

- Lischka, S. A., Teel, T. L., Johnson, H. E., Reed, S. E., Breck, S., Don Carlos, A., & Crooks, K. R. (2018). A conceptual model for the integration of social and ecological information to understand human-wildlife interactions. *Biological Conservation*, *225*, 80-87.
- Liu, J., Dietz, T., Carpenter, S. R., Taylor, W.W., Alberti, M., Deadman, P., Redman, C., Pell, A., Folke, C., Ouyang, Z., & Lubchenco, J. (2021). Coupled human and natural systems: The evolution and applications of an integrated framework. *Ambio*, *50*, 1778-1783.
- Lozano Galindez, J. E., Elofsson, K., Persson, J., & Kjellander, P. (2020). Valuation of large carnivores and regulated carnivore hunting. *Journal of Forest Economics*, *35*(4).
- Lozano Galindez, J. E., Elofsson, K., & Surry, Y. (2021). Heterogeneous impacts of large carnivores on hunting lease prices. *Land Use Policy*, *101*, 105215. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.105215>
- Lozano, J., Elofsson, K. & Surry, Y. (2021). Heterogeneous impacts of large carnivores on hunting lease prices. *Land Use Policy*, *101*, 105215.
- Lozano, J. E., Elofsson, K., Surry, Y., & Marbuah, G. (2023). Spatio-temporal analysis of game harvests in Sweden. *Environmental and Resource Economics*, *85*(2), 385-408.
- Luoma, C. 2023. Reckoning with conservation violence on indigenous territories: Possibilities and limitations of a transitional justice response. *International Journal of Transitional Justice*, *17*(1), 89-106. <https://doi.org/10.1093/ijtj/ijad002>
- McLean, I. & McMillan, A. (2003). *The concise Oxford dictionary of politics* (2nd ed). Oxford University Press.
- Mensah, J. T., & Elofsson, K. (2017). An empirical analysis of hunting lease pricing and value of game in Sweden. *Land Economics*, *93*(2), 292-308.
- Milstein, T., Cox, R., & Hansen, A. (2017). *Environmental communication and the public sphere*. Sage Publications.
- Milstein, T., & Mocatta, G. (2022). Environmental communication theory and practice for global transformation: An ecocultural approach. In *The handbook of global interventions in communication theory* (pp. 474-490). Routledge.

- Moon, K., & Blackman, D. (2014). A guide to understanding social science research for natural scientists. *Conservation Biology*, 28, 1167-1177.
- Naess, A., & Mysterud, I. (1987). Philosophy of wolf policies I: general principles and preliminary exploration of selected norms. *Conservation Biology*, 1(1), 22-34.
- Naturvårdsverket. (2016a). *Nationell förvaltningsplan för järv. Förvaltningsperioden 2014 – 2019*. ISBN 978-91-620-8759-3.
- Naturvårdsverket. (2016b). *Nationell förvaltningsplan för lodjur. Förvaltningsperioden 2014 – 2019*. ISBN 978-91-620-8760-9.
- Naturvårdsverket. (2016c). *Nationell förvaltningsplan för varg. Förvaltningsperioden 2014 – 2019*. ISBN 978-91-620-8758-6.
- Naturvårdsverket. (2020). *Nationell förvaltningsplan för vildsvin. Gäller 2020 – 2025*. ISBN 978-91-620-6921-6
- Naturvårdsverket. (2021). *Förvaltningsplan för stora rovdjur i Sverige*.
Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2022). *Nationell förvaltningsplan för vildsvin*. Naturvårdsverket.
- Ostrom, E. (2009). A general framework for analyzing sustainability of social-ecological systems. *Science*, 325, 419-422.
- Redpath, S. M., Bhatia, S., & Young, J. (2015). Tilting at wildlife: Reconsidering human-wildlife conflict. *ORYX*, 49, 222–225.
<https://doi.org/10.1017/S0030605314000799>
- Riseth, J. Å. (2007). An indigenous perspective on national parks and Sámi reindeer management in Norway. *Geographical Research*, 45(2). <https://doi.org/10.1111/j.1745-5871.2007.00449.x>
- Robeyns, I. (2005). The capability approach: A theoretical survey. *Journal of Human Development*, 6(1), 93–117.
- Robinson, K.F., Fuller, A.K., Stedman, R.C., Siemer, W.F., & Decker, D.J. (2019). Integration of social and ecological sciences for natural resource decision making: Challenges and opportunities. *Environmental Management*, 63, 565-573.

- Rödl, M. (2025). Understanding communication as both constitutive and instrumental: Implications and challenges for epistemic and identity development in environmental communication education. *Environmental Communication*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/17524032.2025.2544562>
- Rønningen, K. & Flemsæter, F. (2016). *Multifunctionality, rural diversification and the unsettlement of rural land use systems*. Routledge International Handbook of Rural Studies. Routledge.
- Scherer, K. R., A. Schorr, & Johnstone, T. Eds. (2001). *Series in affective science. Appraisal processes in emotion: Theory, methods, research*. Oxford University Press.
- Sen, A. 1999. *Development as Freedom*. Oxford University Press.
- Siegrist, M., Cvetkovich, G., & Roth, C. (2000). Salient value similarity, social trust, and risk/benefit perception. *Risk analysis*, 20(3), 353-362.
- Sjölander-Lindqvist, A. (2006). "Den är ju inte i fårhagen på studiebesök." *Om lokala perspektiv och uppfattningar om varg och svensk rovdjurspolitik*. CEFOS, Göteborgs universitet.
- Sjölander-Lindqvist, A. (2008). Local identity, science and politics indivisible: The Swedish wolf controversy deconstructed". *Journal of Environmental Policy and Planning*, 10(1): 71-94. <https://doi.org/10.1080/15239080701652672>
- Sjölander-Lindqvist, A. (2009). Social-natural landscape reorganised: Swedish forest-edge farmers and wolf recuperation. *Conservation and Society*, 7(2): 130-140.
- Sjölander-Lindqvist, A. & S. Cinque. (2013). When wolves harm private property: Decision making on state compensation. *Focaal - Journal of Global and Historical Anthropology*, 65, 114-28. <http://dx.doi.org/10.3167/fcl.2013.650110>
- Sjölander-Lindqvist, A., Johansson, M., & Sandström, C. (2015). Individual and collective responses to large carnivore management: The roles of trust, representation, knowledge spheres, communication and leadership. *Wildlife Biology*, 21, 175-185.
- Sjölander-Lindqvist, A., Risvoll C., Kaarhus R., Lundberg, A-K & Sandström, C. (2020). Knowledge claims and struggles in decentralized large carnivore governance: Insights from Norway and Sweden. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 8. <https://doi.org/10.3389/fevo.2020.00120>.

- Sjölander-Lindqvist, A., Larsson, S., & Bennett, J. (2021). *Att leva nära stora rovdjur: Psykosociala och socioekonomiska konsekvenser av stora rovdjur*. Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/7000/att-leva-nara-stora-rovdjur/>
- Sjölander-Lindqvist, A., Hansson-Forman, K., & Sandström, C. (2023). Success by agreement? Uncovering power struggles in translating Swedish moose policy. *Environmental Policy and Governance*, *33*(3), 325–335. <https://doi.org/10.1002/eet.2033>
- Skogen, K. & Krange, O. (2003). A wolf at the gate: The anti carnivore alliance and the symbolic construction of community. *Sociologia Ruralis*, *43*(3), 309-325.
- Skogen, K., Krange, O., & Figari, H. (2017). *Wolf conflicts: A sociological study*. Berghahn Books.
- Skogen, K. & Krange, O. (2020). The political dimensions of illegal wolf hunting: Anti-elitism, lack of trust in institutions and acceptance of illegal wolf killing among Norwegian hunters. *Sociologia Ruralis*, *60*(3), 551-573.
- Treves, A., Wallace, R. B., Naughton-Treves, L., & Morales, A. (2006). Co-managing human-wildlife conflicts: A review. *Human Dimensions of Wildlife*, *11*, 383–396.
- Vaske, J. J., Beaman, J., Barreto, H., & Shelby, L. B. (2010). An extension and further validation of the Potential for Conflict Index. *Leisure Sciences*, *32*: 240-254. <https://doi.org/10.1080/01490401003712648>
- Waldo, Å., Neimane, A., Ågren, E., Nöremark, M., & Johansson, M. (2025). Understanding people's motivation to contribute to wildlife disease surveillance. *Society & Natural Resources*, *38*(6), 542-562. <https://doi.org/10.1080/08941920.2024.2449034>
- Widman, M., & Elofsson, K. (2018a). Economics of wildlife management—An overview. *European Journal of Wildlife Research*, *64*(2). <https://doi.org/10.1007/s10344-018-1180-3>
- Widman, M., & Elofsson, K. (2018b). Costs of livestock depredation by large carnivores in Sweden 2001 to 2013. *Ecological Economics*, *143*, 188-198.

- Widman, M., Steen, M., & Elofsson, K. (2019). Indirect costs of sheep depredation by large carnivores in Sweden. *Wildlife Society Bulletin*, 43(1), 53–61. <https://doi.org/10.1002/wsb.951>
- von Essen, E., H. P. Hansen, H. Nordström Källström, M. N. Peterson and T. R. Peterson (2015). The radicalisation of rural resistance: How hunting counterpublics in the Nordic countries contribute to illegal hunting. *Journal of Rural Studies*, 39(0), 199-209.
- von Essen, E., H. P. Hansen, M. N. Peterson and T. R. Peterson (2018). Discourses on illegal hunting in Sweden: The meaning of silence and resistance. *Environmental Sociology*, 4(3): 370-380.
- von Essen, E. (2020). How wild boar hunting is becoming a battleground. *Leisure Sciences*, 42(5–6), 552–569. <https://doi.org/10.1080/01490400.2018.1550456>
- Zabel, A., Bostedt, G., & Engel, S. (2014). Performance payments for groups: The case of carnivore conservation in Northern Sweden. *Environmental and Resource Economics*, 59(4), 613-631.
- Zahl-Thanem, A., Burton, J.F., Blekesaune, A., Haugen, M.S., and Rønningen, K. (2020). The impact of wolves on psychological distress among farmers in Norway. *Journal of Rural studies*, 78, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.05.010>

ISSN 0280-8269

DEPT. OF ARCHITECTURE AND BUILT ENVIRONMENT,

FACULTY OF ENGINEERING,

LUND UNIVERSITY